

Fijałkowski, Adam

Konferencja "Atlas historyczny szkół w Polsce", Pułtusk, 22-24 lutego 2000 r.

Rozprawy z Dziejów Oświaty 40, 215-216

2000

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Konferencja: „Atlas historyczny szkół w Polsce”, Pułtusk, 22–24 lutego 2000 r.

Od 22 do 24 lutego 2000 odbyła się w Pułtusku konferencja nt. „Atlas historyczny szkół w Polsce”. Konferencję zorganizowała prof. dr hab. Kalina Bartnicka – główny pomysłodawca inicjatywy opracowania atlasu – przy współudziale pracowników z Katedry Historii Oświaty i Wychowania Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Warszawskiego, Zakładu Dziejów Oświaty Instytutu Historii Nauki Polskiej Akademii Nauk i Wyższej Szkoły Humanistycznej w Pułtusku. Do udziału zaproszeni zostali historycy wychowania z najważniejszych ośrodków akademickich w kraju.

Celem prac nad atlasem historycznym szkół w Polsce jest opracowanie bardzo ważnej pomocy w warsztacie badawczym historyków szkolnictwa, czyli uświadomienie rozwoju sieci szkół w Polsce i na ziemiach polskich; zdanie sobie sprawy z naszych „korzeni”. Warto zaznaczyć, że w Polsce – w odróżnieniu od wielu państw europejskich – istnieje poważna luka w tej dziedzinie. Brakuje atlasu, który ujmowałby całość rozwoju dziejowego naszych szkół. W dyskusji ustalono, że punktem wyjścia powinny być mapy i materiały do atlasów gromadzone między innymi na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, stare atlasy Mariana Falskiego, opublikowane szczegółowe opracowania monograficzne, nie opublikowane setki prac magisterskich i licencjackich itp.

Prof. Stanisław Litak (KUL) zaprezentował zebranym wprowadzenie w problematykę geografii historycznej i zakresu badań tej nauki pomocniczej historii. Zakres badań nad siecią szkolnictwa zakonnego – zwłaszcza humanistycznego – w epoce nowożytnej w Europie przedstawił dr hab. Piotr Gach (KUL). Referat prof. Litaka publikujemy w całości.

Dyskusja koncentrowała się następnie wokół zakresu chronologicznego i terytorialnego, które winien obejmować atlas, celowości aspektu porównawczego sieci szkół polskich i szkół na terenie Europy. Zebrani uznali, że trzeba tak sprecyzować koncepcję atlasu, aby jego opublikowanie było możliwe w perspektywie kilku lat. Z drugiej strony – zebrani opowiedzieli się za atlasem, który byłby pomocą warsztatową dla historyka wychowania, a nie tylko pomocą dydaktyczną dla uczniów szkół średnich i studentów pierwszych lat studiów uniwersyteckich.

Podczas konferencji omówiono także wstępne zadania poszczególnych ośrodków kraju: rozeznanie w szczegółowym stanie badań (prace monograficzne, przyczynkowe –

opublikowane i nie opublikowane; źródła statystyczne, wykresy, inne zestawienia szkół w wymiarze regionalnym).

Zastanawiano się również nad zakresem chronologicznym atlasu. Zebrani zdecydowali się na koncepcję całościowego uwzględnienia dziejów szkół w naszym kraju – od ich powstania w epoce średniowiecza aż do czasów najnowszych. Powołano w tym celu wstępne zespoły historyków badających poszczególne epoki (średniowiecze, czasy nowożytne, szkolnictwo na ziemiach polskich w XIX w., okres międzywojenny, dzieje szkół w Polsce po 1945 roku) i regiony historyczne (z uwzględnieniem zmian granic terytorialnych państwa lub zaborów).

Wstępnie określono też kwestionariusz badawczy i omówiono kwestie techniczno-metodyczne: planowaną liczbę arkuszy map, typów map historycznych, ich rozmiarów (podziałki), wiadomości, które powinny zawierać, technik komputerowych, które powinny być zastosowane, ilości ewentualnych komentarzy itp.

Zebrani zaakceptowali także wstępny zakres i terminy najbliższych prac: orientacji w szczegółowym, lokalnym stanie badań (prace opublikowane i nie opublikowane), liczba osób, które powinny być zaangażowane w realizację zamierzenia, rolę ośrodków koordynujących (UW, PAN), ustalenie zakresu tematycznego i terminu kolejnej konferencji.

* * *

Podczas dyskusji nad atlasem historycznych szkół poruszono także sprawę integracji środowiska polskich historyków wychowania. Prof. Józef Miąso (PAN) zaproponował utworzenie organizacji grupującej i reprezentującej potencjalnie wszystkie środowiska – Towarzystwa Historii Edukacji. Inicjatywy ta spotkała się z pełną akceptacją zebranych. Powołano komitet założycielski, do którego weszli wszyscy uczestnicy konferencji. Środowisku warszawskiemu (PAN, UW) polecono przygotowanie statutu Towarzystwa, formalne zarejestrowanie go w stosownej instytucji państwowej. Prace nad statutem są obecnie w toku.

* * *

Lista osób obecnych na konferencji – członków założycieli Towarzystwa Historii Edukacji:

Prof. dr hab. Kalina Bartnicka (IHN PAN, UW WSH w Pułtusku)

Prof. dr hab. Tadeusz Bieńkowski (IHN PAN, WSH w Pułtusku)

Prof. dr hab. Danuta Drynda (Uniwersytet Śląski)

Prof. dr hab. Julian Dybiec (Uniwersytet Jagielloński)

Dr Adam Fijałkowski (UW)

Dr hab. Piotr Gach (KUL)

Prof. dr hab. Krzysztof Jakubiak (WSP w Bydgoszczy)

Prof. dr hab. Stanisław Litak (KUL)

Prof. dr hab. Czesław Majorek (Akademia Pedagogiczna w Krakowie)

Prof. dr hab. Adam Massalski (WSP w Kielcach)

Prof. dr hab. Andrzej Meissner (WSP w Rzeszowie)

Prof. dr hab. Józef Miąso (IHN PAN, WSH w Pułtusk)

Dr Iwona Michalska (Uniwersytet Łódzki)

Dr Grzegorz Michalski (Uniwersytet Łódzki)

Prof. dr hab. Lech Mokrzecki (Uniwersytet Gdański)

Prof. dr hab. Karol Poznański (WSPS w Warszawie)

Dr Joanna Schiller (IHN PAN, WSH w Pułtusk)

Dr hab. Agnieszka Stopińska-Pająk (Uniwersytet Śląski)

Prof. dr hab. Irena Szybiak (UW, WSH w Pułtusk)

Prof. dr hab. Stefania Walasek (Uniwersytet Wrocławski)

Dr Adam Winiarz (UMCS w Lublinie)

Dr hab. Dorota Żołądź-Strzelczyk (UAM w Poznaniu)

oprac. Adam Fijałkowski (UW)

